

Henryk Olszar

"Kadra bezpieczeństwa 1945–1990 : Obsada stanowisk kierowniczych aparatu bezpieczeństwa w województwie śląskim

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 43/1, 220

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

opracowania takie, jak prezentowana praca, są jak najbardziej potrzebne, stanowią bowiem unikalne świadectwa, ponadto są ważne dla zachowania dziedzictwa kulturowego.

Kadra bezpieki 1945–1990. Obsada stanowisk kierowniczych aparatu bezpieczeństwa w województwie śląskim/katowickim, bielskim i częstochowskim, wstęp i red. W. Dubiański, A. Dziuba, A. Dziurok, Katowice 2009, 554 s.

Komunistyczny aparat bezpieczeństwa, jako istotny element systemu zniewolenia społeczeństwa, był instytucją służebną wobec rządzącej niepodzielnie krajem partii komunistycznej PPR/PZPR. Stanowił jej tarczę, miecz, oczy i uszy. Wkład bezpieki w totalizację państwa polskiego po 1944 r. nie ulega wątpliwości. Policja polityczna Polski „ludowej” w pierwszym okresie swego istnienia zniszczyła antykomunistyczną opozycję zbrojną i polityczną; w kolejnych latach tłumiła i rozbijała wszelkie aspiracje wolnościowe społeczeństwa. Walczyła z Kościołem katolickim, odradzającą się wciąż opozycją, a siatka agenturalna przenikała do wszystkich sfer społecznej aktywności. W warunkach ścisłej hierarchizacji i centralizacji działań UB/SB kluczową rolę odgrywały osoby kierujące służbami, wyznaczające cele i zadania funkcjonariuszom, stąd szczególnie zainteresowanie właśnie nimi. Prezentowana publikacja składa się z części wprowadzającej, w której omówiono literaturę przedmiotu oraz zarysowano dzieje regionalnych struktur UB/SB; części drugiej – w której, w formie tabelarycznej, zaprezentowano obsadę stanowisk kierowniczych aparatu bezpieczeństwa województwa śląskiego/katowickiego, bielskiego i częstochowskiego oraz części trzeciej, w której zamieszczono noty dotyczące osób te stanowiska zajmujących. Książka będąca efektem pracy rozbudowanego zespołu badawczego powstała na bazie szerokiej kwerendy archiwalnej. Co warto podkreślić, Autorzy poszerzyli – w porównaniu z dotychczas wydawanymi informatorami personalnymi – katalog informacji dotyczących opisywanych postaci. Przyniosło to, co oczywiste, wymierne korzyści dla Czytelnika, którego wiedza o ludziach kierujących Śląską bezpieką wybiega dzięki temu poza suche dane dotyczące zajmowanych stanowisk. Również w części wprowadzającej Redaktorzy tomu wyszli poza stosowane dotąd schematy, dodając do opisu struktury i zadań stojących przed poszczególnymi komórkami wnikliwe studium zbiorowości tworzącej prezentowaną Czytelnikowi kadrę kierowniczą. Omówili pochodzenie, narodowość, zawód, wykształcenie opisywanych osób. Analizie poddali ich wiek (w chwili obejmowania stanowisk), staż pracy w aparacie represji, a także powody odejścia z resortu. Wszystko to sprawiło, że potwierdzono lub sfalsyfikowano elementy obrazu „przeciętnego” funkcjonariusza, obecne w obiegu publicznym.

Z przekłętego raju. Zapiski Górnoślązaków deportowanych w 1945 r. do ZSRR, oprac. K. Banaś, S. Rosenbaum, Katowice 2009, 144 s.

Wywózka około 30 tysięcy Górnoślązaków do przymusowej pracy w ZSRR w 1945 r. – mimo upływu kilkunastu lat od momentu, kiedy można było już nagłośnić te wydarzenia i rozpocząć nad nimi systematyczne badania – jest problematyką kryjącą w sobie jeszcze wiele zagadek i niewyjaśnionych do końca kwestii. Walorem tej publikacji jest to, iż edycja pomyślana jest jako wydawnictwo dwujęzyczne – w języku polskim i w języku oryginałów, czyli w języku niemieckim. Temat masowych wywozek ludności Górnego Śląska przez Sowieców w początkach 1945 r. ma wciąż skromną literaturę, nie mówiąc już o źródłach typu dzienniki czy listy. Tym większa wartość prezentowanego materiału,